

Voor een kind is het in een tehuis altijd nog erger

Adoptie

EEN WEESMEISJE IN INDIA VOLGT ONDERWIJS IN HAAR KINDERTEHUIS IN JAMMU. FOTO HOLLANDSE HOOGTE / EPA

De misstanden in de procedures zijn ernstig, maar stoppen met adoptie is niet in het belang van de kinderen, meent Marinus van IJzendoorn.

MARINUS H. VAN IJZENDOORN, HOOGLERAAR PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

Adoptie van kinderen uit landen met grote armoede moet tijdelijk worden stopgezet. Dat is de stoere aanbeveling van de 'Commissie Onderzoek Interlandelijke Adoptie in het verleden' (Trouw, 9 februari).

Ik betwist hier niet de verdedigbaarheid van de aanbeveling, want daarin komen onderzoek en beleid samen in een normatieve, politieke keuze. Wel wil ik als wetenschapper met expertise op dit terrein kanttekeningen plaatsen bij het onderzoek als basis voor de aanbeveling. Heeft de Commissie van twee juristen en een historica voldoende deskundigheid om empirisch onderzoek naar de gevolgen van adoptie voor de kinderen goed te wegen? Zijn er naast misstanden ook misverstanden?

Voorzitter Joustra noemde tijdens de persconferentie de twee belangrijkste redenen voor stopzetting van adoptie. De eerste is de exclusieve focus op de kinderwens van de adoptieouders in plaats van op het belang van de kinderen. De tweede is de invloed van perverse financiële prikkels op de internationale adoptiemarkt. Deze twee zaken zouden ook volgens het commissierapport structureel zijn, en onvermijdelijk (nog steeds) tot misstanden leiden.

Welke achtergrond hebben de meeste adoptiekinderen? Met twaalf internationaal vermaarde wetenschappers hebben we op verzoek van The Lancet onlangs 65 jaar empirisch onderzoek naar opgroeien in tehuizen geanalyseerd, en de effecten van overgang naar een adoptie- of pleeggezin. Dat liet een kraakhelder beeld zien. Uit meer dan 300 studies in meer dan 60 landen onder meer dan 100.000 kinderen bleken de gevolgen van opgroeien in een tehuis desastreus.

De fysieke groei van de kinderen blijft sterk achter, inclusief de groei van de hersenen, en dat geldt ook voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. Hoe langer kinderen in een tehuis verblijven hoe hoger de schade. De verklaring is niet dat die kinderen al achterstanden hadden voordat ze in het tehuis belandden. De verklaring is de gefragmenteerde en chaotische zorg in die tehuizen, waarin geen stabiele emotionele relaties kunnen worden opgebouwd.

Opgroeien in een tehuis is structurele verwaarlozing, een uiterst schadelijke vorm van kindermishandeling. Elk kind dat opgroeit in een tehuis in plaats van bij de ouders is een misstand. Maar dat adoptie het aantal tehuizen zou vergroten, is een misverstand. Tussen 2003 en 2012 zijn bijvoorbeeld vanuit Oeganda in totaal 802 kinderen geadopteerd en naar het buitenland gegaan. Dat zijn ongeveer 80 kinderen per jaar. Toch zijn er tussen 2009 en 2013 naar schatting 900 weeshuizen geopend in Uganda. Dat zijn 200 weeshuizen per jaar. Internationale adoptie is een druppel op de gloeiende plaat, geen vliegwiel voor meer tehuizen.

Het goede nieuws is dat kinderen die uit een tehuis worden opgenomen in een pleeg- of adoptiegezin doorgaans een enorme sprong maken in hun ontwikkeling. Binnen enkele jaren halen de meeste kinderen de achterstanden bijna helemaal in. Een minderheid blijft getekend door het trauma van de structurele verwaarlozing, zelfs tot in de volwassenheid. Maar de veerkracht van kinderen is indrukwekkend, evenals de inzet van vrijwel alle pleeg- en adoptieouders.

Natuurlijk zijn de misstanden beschreven door de commissie verschrikkelijk en onduldbaar. Joustra meldde dat hij niet zag hoe er met het huidige accent op de kindervens van adoptieouders en de corrumperende financiële prikkels ooit verantwoorde internationale adoptie zou kunnen plaatsvinden.

De makkelijkste uitweg lijkt dan Nederland op slot doen voor kinderen die in diepe armoede door hun wanhopige ouders worden achtergelaten. Oplossen door afschaffen.

Maar dan zouden we als puissant rijk land ons ook veel meer moeten inspannen voor een beter leven van die ouders en kinderen in hun eigen land. Daar is nog een wereld te winnen voor de 7,5 miljoen kinderen die op dit moment in een tehuis zitten, en voor alle kinderen die in de toekomst ook met een stop op adoptie in tehuizen zullen blijven verdwijnen.
